

Overganger i kommunale barnehager

Hjem- barnehage og innad i barnehagen

«Fredrikstadmodellen»

Når barnet begynner i barnehagen skal barnehagen i samarbeid med foreldre legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn (*Rammeplan for barnehager, Kunnskapsdepartementet, 2017*).

Tilknytning er en livsnødvendig prosess som resulterer i et bånd mellom barnet og omsorgspersonen. Tilknytning er nødvendig for å sikre egen trygghet og overlevelse. Tilknytningspersonens hovedoppgave er å fungere som en sikker havn, det vil si ta imot barnet når det har behov for trøst og omsorg, og å være en trygg base for barnets utforsking, lek og læring.

Dette er tydelig beskrevet i trygghetssirkelen, en modell utviklet for å se barnets behov og hvordan den voksne kan tilfredsstille disse på en god måte (Cooper, Hoffman og Powell i Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad 2013).

De fleste barn har utviklet en trygg tilknytning til en eller to omsorgspersoner når de begynner i barnehagen. Hovedoppgaven for barnehagen i oppstarten må derfor være å organisere tilvenningen på en slik måte at barnet kan oppnå en sekundær tilknytning, det vil si utvikle en trygg tilknytning til en ny voksen i barnehagen (*utdanningsforskning.no*).

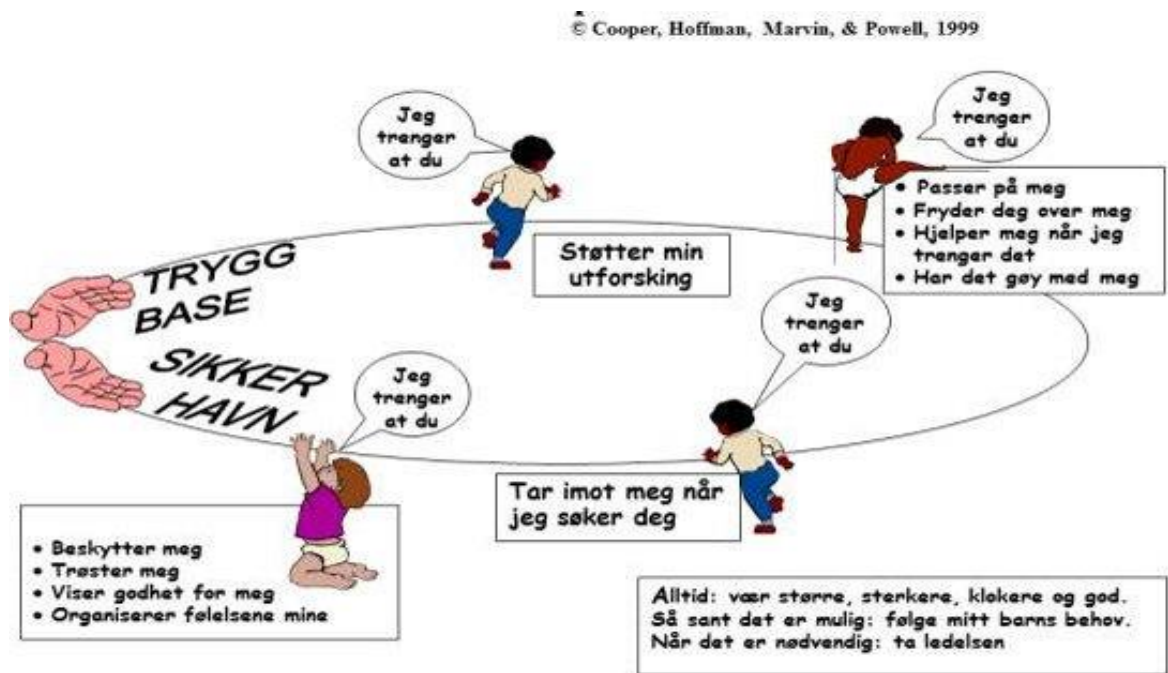

Bilde hentet fra Torsnes barnehage (årsplan 2017).

Trygge relasjoner viser seg å ha stor innvirkning på barna psykiske helse og legger grunnlaget for videre emosjonell, sosial og kognitiv utvikling. For at de voksne i barnehagen skal kunne etablere trygg tilknytning til barna, er de avhengig av å kunne forstå barnet innenfra (Brantzæg, Torsteinson, Øiestad, 2015).

Et verktøy vi kan bruke for å forstå og møte barnas behov er trygghets sirkelen:

Trygghets sirkelen er en visuell sirkel, der den voksne er den trygge og sikre havnen. Når barnet er utforskende, beveger det seg ut fra den trygge havnen, barnet er da oppe i sirkelen. Barnet er fremdeles avhengig av voksne i form av støtte, hjelp ved behov og glede med barnet. Når barnet er nede i sirkelen har barnet behov for beskyttelse, trøst, godhet og organisering av følelsene sine (Powell, Cooper, Hoffman, Marvin, 2015).

Viktige kjennetegn på trygg tilknytning er omsorgspersonens evne til å roe og trøste barnet, og barnets evne til å ta imot trøst, bli rolig og bruke tiden sin på lek og utforskning.

Foreldreaktiv oppstart:

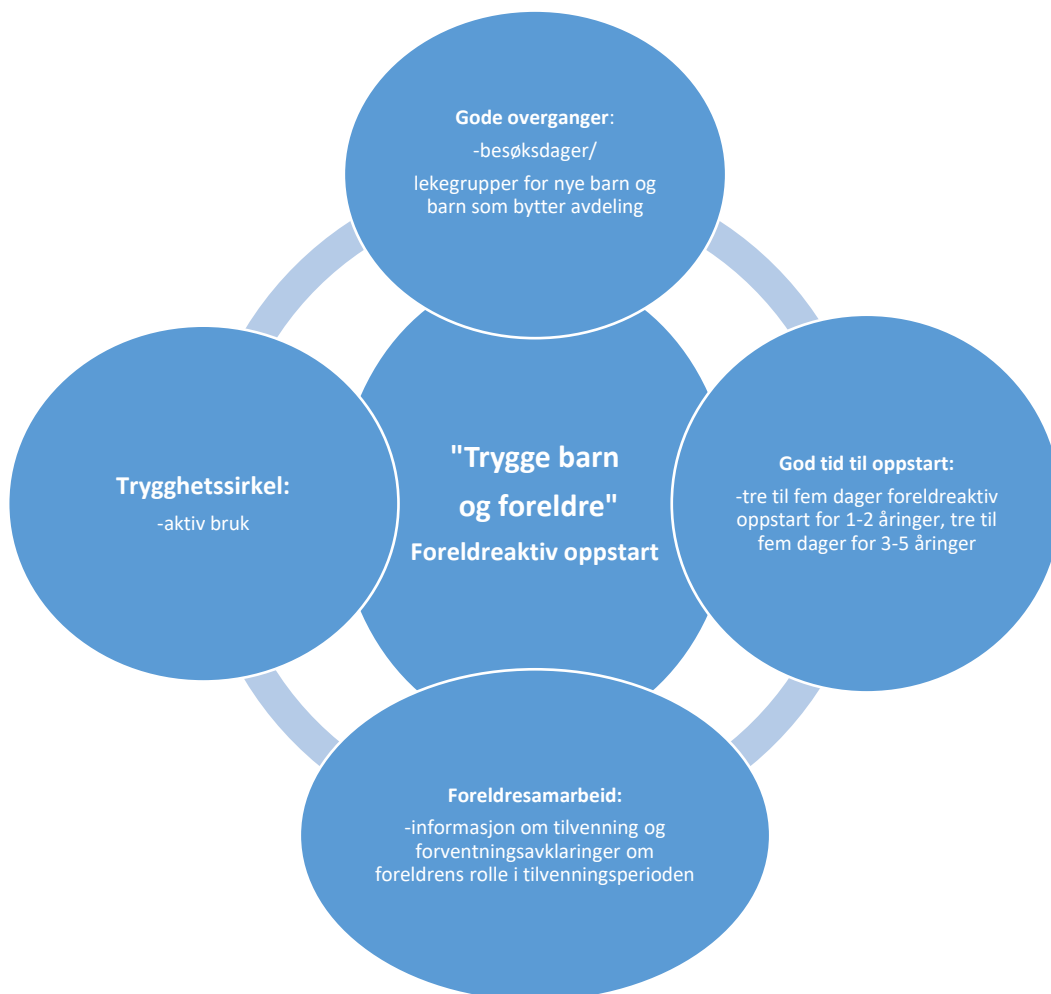
Kommunale barnehager i Fredrikstad prøvde ut foreldreaktiv oppstart med lokale tilpasninger, inspirert av Jåttåmodellen, ved oppstart av barnehageåret 2019.

Basert på utveksling av erfaringer fra de kommunale barnehagene og Jåttåmodellen, presenteres en «Fredrikstadmodell» for overganger i barnehagen.

Modellen illustrerer:

Målet i tilvenningsmodellen er å skape trygge barn og foreldre. Modellen illustrerer relasjonene i en sirkulær prosess, og hvordan gode overganger – god tid til oppstart – foreldresamarbeid og trygghetssirkel bidrar gjennom foreldreaktiv oppstart til å skape trygge barn og foreldre.

Fredrikstadmodellen:

Innhold i sirklene

Gode overganger:

- Nye barn ved hovedopptak inviteres til besøksdager/lekegrupper sammen med sine foreldre på våren.
- Nye barn etter hovedopptak inviteres til besøksdager.
- Gode rutiner ved skifte av avdeling med elementer fra «foreldreaktiv oppstart»:
  - Bli gradvis kjent med ny primærkontakt gjennom besøk inne og ute.
  - Bruke trygge voksne på «gammel» avdeling som trygg base for utforskning på «ny» avdeling.
  - Overføringssamtaler mellom «ny» og «gammel» pedagogisk leder.
  - Ønske om at foreldre er på besøk på «ny» avdeling.
  - Der det er mulig kan det etableres lekegrupper på alle avdelinger i barnehagen som gjennomføres på samme tidspunkt som besøksdager/ lekegrupper for nye barn, barn som skal bytte avdeling deltar på lekegruppe på sin nye avdeling.

God tid til oppstart:

- Foreldreaktiv oppstart på minimum 3-5 dager for 1-2 åringene. Foreldre er delaktige i barnehagens aktiviteter i tilvenningsperioden.
- Foreldreaktiv oppstart på 3-5 dager for 3-5 åringer.
- Ved tidlig informasjon om tilvenningsmodell gir man foreldre mulighet til å organisere hverdagen sin slik at de kan delta i lengre oppstartsperiode.
- Anbefale kortere dager i en periode etter oppstart.
- Faglig begrunnelse for lang tilvenning.

Foreldresamarbeid:

- Tidlig informasjon om tilvenningsmodellen med begrunnelse i tilknytningsteori.
- Informasjon/velkomstbrev fra avdelingen som barnet skal starte på.
- Bruke tolk ved behov for å sikre gjensidig forståelse.

FREDRIKSTAD KOMMUNE

- Foreldremøte for nye foreldre på vårparten anbefales for forventningsavklaringer knyttet til foreldrenes rolle i tilvenningsperioden (innbefatter besøksdager/ lekegrupper).
- Oppstartsamtale på våren kan erstatte foreldremøte der det er få nye barn.
- Oppstart i grupper på 3-4 familier der det lar seg gjøre. Nettverksbygging og fellesskapsfølelse.
- Oppstartsamtale (tidlig innsats) og evaluering av erfaringer i tilvenningsperioden med foreldrene.
- Foreldreaktiv oppstart for å gi foreldre trygghet gjennom å bli kjent med barnehagens innhold. Grunnlag for godt foreldresamarbeid.

Trygghetssirkel:

- Pedagogisk verktøy.
- Aktiv bruk av trygghetssirkelen i samspill med barn og i veiledning av foreldre og personalet.
- Aktiv bruk av fagkunnskap i dialog med foreldre.
- Innføring i trygghetssirkelen og betydning av trygg tilknytning som tema på foreldremøter.

Oppsummering:

Tilknytningsteori handler om hvordan barnet forholder seg til omsorg, beskyttelse og nærhet, og behovet for å utforske omverdenen og selvstendighet.

Kvaliteten på relasjonene er grunnleggende for barnets utvikling og et fundament for barnets psykiske helse, samt evne og kapasitet for læring. Det er først når barnet opplever grunnleggende trygghet i barnehagen at det kan bruke sin energi på utforskning, utvikling og læring.

Rammeplan for barnehager sier at barnehagens samfunnsmandat er i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Foreldreaktiv oppstart i barnehagen bidrar til å skape de beste forutsetninger for barnets utvikling gjennom fokus på tilknytning, trygghet og etablering av gode relasjoner.

Trygge tilknytningsforhold er den beste

«livsforsikring» du kan ha

(Bowlby 1990)

Kilder:

<https://utdanningsforskning.no/artikler/foreldreaktiv-tilvenning-skaper-trygge-barn/>

<https://www.minbarnehage.no/jatta/>

<https://www.barnehage.no/artikler/trygghetssirkelen-som-verktoy-i-tilvenningsperioden/428752>

Bildet er hentet fra kommunens egen database for godkjente bilder.

Innhold i «Fredrikstadmodellen» er inspirert av erfaringsdeling og tilbakemeldinger fra virksomhetsledere i kommunale barnehager høst 2019.